LATVIJAS PAŠVALDĪBU SAVIENĪBA

Mazā Pils iela 1, Rīga, LV-1050
Tālr. 67226536, fakss 67212241
e-pasts: lps@lps.lv
www.lps.lv

Nod. maks. kods: 40008020804
Nor. konts LV53UNLA0001001700906
AS "SEB banka"
kods UNLALV2X

Rīga

05.10.2018. Nr. 0920182750/A1407
Uz TAP VSS-967

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai

Par informatīvo ziņojumu "Latvijas zemes apsaimniekošanas politika"

Latvijas Pašvaldību savienība (LPS) ir izvērtējusi Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas sagatavoto informatīvo ziņojumu "Latvijas zemes apsaimniekošanas politika" (informatīvo ziņojumu) un **nesaskaņo** to, jo ir šādi iebildumi:

1. [2] rīcību politikas skaidrojumam "Ar dažādiem instrumentiem tiek veicināta zemes izmantošana, ņemot vērā attiecīgās teritorijas īpatnības un tai piemērotākos risinājumus, piemēram, piekrastes joslā nav atbalstāma intensīva lauksaimniecība vai jaunu urbāno teritoriju izveide", jo gan novietojums, gan augsne piekrastē ir piemērota jaunu urbāno teritoriju izveidei – apbūvei. LPS lūdz rīcību politikas skaidrojumā izslēgt vārdus "vai jaunu urbāno teritoriju izveide" un izteikt politiku redakcijā: "Ar dažādiem instrumentiem tiek veicināta zemes izmantošana, ņemot vērā attiecīgās teritorijas īpatnības un tai piemērotākos risinājumus, piemēram, piekrastes joslā nav atbalstāma intensīva lauksaimniecība."
2. [13] rīcību politikai "Zemes izmantošanā tiek ievēroti klimata pārmaiņu pielāgošanās aspekti". LPS iesaka politiku izteikt precīzākā redakcijā, ņemot vērā arī zemāk par politiku skaidroto: [13] Zemes izmantošanā tiek ievērtēti klimata pārmaiņu riski un paredzēti pielāgošanās pasākumi.
3. [13] rīcību politikas skaidrojumam "Pilsētu attīstībā paaugstina spēju pielāgoties klimata pārmaiņām, tai skaitā paredzot pieejamas zaļās teritorijas rekreācijai, kā arī lietus ūdeņu un gruntsūdeņu novadīšanai". LPS iesaka to izteikt jaunā precīzākā redakcijā: Tiek paaugstināta urbāno teritoriju spēja pielāgoties klimata pārmaiņām, tai skaitā paredzot inovatīvus zaļās infrastruktūras un lietus ūdens pārvaldības risinājumus.
4. Izdiskutējams ir jautājums par urbānās rīcībpolitikas un pilsētu plānošanas jautājumu detalizētu iekļaušanu zemes apsaimniekošanas politikā, jo urbānajai politikai būtu jāvelta cits, attiecīgi padziļināts informatīvais ziņojums un jāizstrādā politika, un šajā dokumentā urbāno teritoriju attīstība

jāskata tikai saistībā ar zemes izmantošanu. Tādējādi LPS lūdz arī teikumu "Zeme infrastruktūras attīstībai, apbūvei, pilsētu teritorijas, ainava" aizstāt ar vārdiem "Zemes izmantošana infrastruktūras attīstībai un apbūvei".

5. Mērķim "Efektīva apbūves teritoriju izmantošana atjaunojoties, nevis izplešoties un nodrošinot nepieciešamos adaptācijas pasākumus" un iesaka to saistīt ar zemes izmantošanu un mērķī iekļaut nosacījumu par kompaktu urbāno teritoriju veidošanu no [15] rīcībpolitikas: Kompaktu urbāno teritoriju veidošana, efektīvi izmantojot esošās apbūves teritorijas – atjaunojoties, nevis izplešoties, tā novēršot jaunu zemes resursu izmantošanu apbūvei, jo skaidri jānorāda iemesls, kādēļ ir vajadzīga efektīva teritoriju izmantošana, atjaunošana un nevis jaunu apbūves teritoriju veidošana, – lai saglabātu, taupītu zemi kā resursu.

6. [14] rīcību politikas skaidrojumam: no tā jāizslēdz pirmais teikums "Pašvaldības, lemjot par jaunām apbūves teritorijām, veic rūpīgu izmaksu–ieguvumu analīzi, iekļaujot visas ar jauno apbūvi saistītās iespējamās izmaksas un to ietekmi uz vidi, tostarp ietekmi uz SEG emisijām un klimata pārmaiņu radītos riskus", jo, pretēji izvirzītajam mērķim "atjaunojoties, nevis izplešoties" un [14] rīcību politikai, skaidrojumā dots mērķim un politikai pretējs nosacījums jaunām apbūves teritorijām, tām izvirzot prasību veikt izmaksu–ieguvumu analīzi (iespējams, domājot, ka ar šo analīzi pašvaldības sapratīs, ka jauna apbūve nav ekonomiska) un prasību noteikt jaunās apbūves ietekmi uz SEG emisijām un vidi. Gramatiski nav pareiza teikuma noslēdzošā daļa: ietekme nav uz klimata pārmaiņu radītajiem riskiem. Skaidrojums adekvātāk varētu attiekties uz rīcību politiku nr. 16, kurā tiek runāts par jaunu dzīvojamo teritoriju plānošanu.

7. [15] rīcību politikas "Tiek sekmēta kompaktu pilsētu attīstība" skaidrojumam un lūdz to izteikt redakcijā: "Tiek veidotas ilgtspējīgas un viedas pilsētas – kompaktas, blīvi apdzīvotas un zaļas. Inovatīvu tehnoloģiju ieviešana un pārvaldība transporta un komunikāciju infrastruktūras, enerģijas taupīšanas, zaļo teritoriju uzturēšanas, gaisa piesārņojuma novēršanas attīstībā ar mērķi nodrošināt ilgtspējīgu urbāno attīstību un uzlabot iedzīvotāju dzīves kvalitāti", jo, ņemot vērā globālās un ES urbānās attīstības politikas, jārunā arī par "ilgtspējīgu pilsētu" (resursus taupošu, aprites pilsētu u.c.). Otrkārt, viedas pilsētas jēdziena izpratne bieži vien ir šaurāka, to mēdz vairāk attiecināt uz jaunām tehnoloģijām. Treškārt, izaugsme ne vienmēr ir ilgtspējīga, bet vārds "attīstība" ir plašāks un attiecināms arī uz kvalitatīvām pārmaiņām.

8. [16] rīcību politikai "Jaunas dzīvojamās teritorijas tiek plānotas, ievērojot esošo izveidoto apbūves struktūru, iespējas un izmaksas, lai nodrošinātu nepieciešamos publiskos pakalpojumus un infrastruktūru, tai skaitā piekļuves iespējas", jo šai rīcību politikai ir jāatbilst sadaļas zeme-telpa mērķim un zemes politikai – saglabāt zemi kā ilgtspējīgu resursu. Priekšlikums rīcību politikas sākuma daļu izteikt redakcijā: "Jaunas dzīvojamās teritorijas primāri tiek plānotas esošajās urbānajās teritorijās, …"

9. [16] rīcību politikas skaidrojumam, kurš pēc būtības neattiecas uz [16] rīcību politiku, jo runā par jau saplānotajām un esošajām daļēji attīstītajām

teritorijām: “Tiek sekmēta esošo saplānoto apbūves teritoriju aizpildījums. Pašvaldības aicinātas noteikt moratoriju izmantojamo zemju transformācijai un neatbalstīt jaunu apbūves zonu veidošanu, kamēr par 2/3 nav aizpildītas iepriekš saplānotās apbūves zemes. Nepieciešams novērtēt esošo apdzīvoto vietu kapacitāti, funkcionalitāti un nepieciešamos infrastruktūras uzlabojumus, novērtēt spēju uzņemt jaunus iedzīvotājus, nodrošinot tiem nepieciešamos pakalpojumus. Lai samazinātu Pierīgas izplešanos, kas ir dārga, nepieciešams veicināt vienmērīgu reģionu attīstību,” – jo, pirmkārt, vienkārši runāt par esošo saplānoto monofunkcionālo teritoriju aizpildījumu nav pareizi no telpiskās attīstības plānošanas, būtu jāveic šo vienlaidu, monofunkcionālo dzīvojamās apbūves teritoriju strukturēšana (t.sk. zaļās struktūras), tās veidojot kompaktākas, dažādojot teritorijas izmantošanu, rodot vietas jaunām funkcijām un sekmējot pašpietiekamu teritoriālo kopienu veidošanos. Otrkārt, zemes politikas kontekstā jānorāda, ka jauna apbūve primāri veidojama esošajās apdzīvotajās vietās, tā saglabājot zemi kā resursu. Treškārt, lai samazinātu Pierīgas izplešanos, kas ir dārga, primāri ir jāveicina attīstība, teritoriju reģenerācija tieši pašā Rīgā. Ceturtkārt, dots nereāls nosacījums “kamēr par 2/3 nav aizpildītas iepriekš saplānotās apbūves zemes”, jo, piem., Pierīgā dzīvojamajai apbūvei ir saplānotas teritorijas aptuveni 1,5 milj. jaunu iedzīvotāju. Apsvērt nosacījuma izslēgšanu. Savukārt skaidrojums “Nepieciešams novērtēt esošo apdzīvoto vietu kapacitāti, funkcionalitāti un nepieciešamos infrastruktūras uzlabojumus, novērtēt spēju uzņemt jaunus iedzīvotājus, nodrošinot tiem nepieciešamos pakalpojumus” attiecas uz visām urbānajām teritorijām, ne tikai jaunajām piepilsētas urbānās izplešanās vietām un tas precīzāk skaidrotu rīcību politiku nr. 14.

Jauno dzīvojamo teritoriju plānošanai dodams cits skaidrojums, un attiecībā uz jau daļēji apbūvētajām dzīvojamās apbūves teritorijām izvirzāma cita rīcību politika.

10. [17] rīcību politikai “Nodrošināta izbūvētās infrastruktūras, kas nepieciešama sabiedrības vajadzībām, atsavināšana pašvaldības īpašumā”, jo vārds “atsavināšana” kā tāds liek domāt par atlīdzību. Priekšlikums politiku izteikt redakcijā: Nodrošināta izbūvētās infrastruktūras, kas nepieciešama sabiedrības vajadzībām, pāreja pašvaldības īpašumā.

11. [18] rīcību politikai “Apbūves teritorijas plāno, ievērojot klimata pārmaiņu un no tā izrietošo risku ietekmi, nodrošinot spēju pielāgoties” izslēgt, jo tā šajā formulējumā attiecas uz apbūves teritoriju plānošanu tieši neattiecoties uz zemes apsaimniekošanas politiku.

12. Attiecībā uz [18] rīcību politikas skaidrojumu lūdzam ņemt vērā, ka politikai jābūt vērstai uz to, vides risku teritorijās jauna apbūve nav plānojama, un līdz ar to izslēgt arī teikumu “Pašvaldības pirms apbūves uzsākšanas informē zemes izmantotājus par iespējamajiem riskiem”.

13. [21] rīcību politikai “Ainava ir būtiska dzīves telpas sastāvdaļa, tiek nodrošināta tās kvalitātes saglabāšana”, jo rīcību politika jāsaista ar zemes apsaimniekošanas politiku, kuras rezultātā nedrīkst mazināt ainavas vērtību.

14. [21] rīcību politikas skaidrojumam, ka "Pašvaldībām, izstrādājot teritorijas attīstības plānošanas dokumentus, ir jāparedz nosacījumi īpaši vērtīgu un unikālu ainavu, kā arī latviskās identitātes un kultūras mantojuma elementu apsaimniekošanai. Plānojot jaunu objektu būvniecību, jārespektē ainavas vērtības", jo skaidrojumam jāattiecas uz zemes izmantošanu un ainavu, nevis teritorijas attīstības plānošanu.

15. [22] rīcības politikai un tās skaidrojumam. Vēršam uzmanību uz to, ka tas ir pretrunā ne tikai likuma "Par pašvaldībām" 76. un 77. pantam, bet arī Eiropas vietējo pašvaldību hartas 9. pantam. Gan likums "Par pašvaldībām", gan Eiropas vietējo pašvaldību harta garantē pašvaldības tiesības gūt savus ieņēmumus un izmantot tos vietējo iedzīvotāju vajadzību apmierināšanai. Tāpat šī rīcības politikas skaidrojums ir pretrunā ar Publiskas personas mantas atsavināšanas likumu, kas paredz, ka publiskas personas, tajā skaitā pašvaldības, savu funkciju īstenošanai ir tiesīgas mainīt nekustamo īpašumu. Vēl vairāk, ieviešot šādu rīcības politiku, tiek atņemts finanšu avots pašvaldībām valsts nepietiekami finansēto funkciju un deleģēto uzdevumu līdzfinansēšanai. Tādējādi [22] rīcības politiku lūdzam svītrot vai pielāgot tā, lai saskanētu ar minētajiem likumiem un netiktu ierobežotas pašvaldības tiesības uz savu mantu un ienākumiem no tās, ko izmantot vietējo iedzīvotāju vajadzību apmierināšanu.

LPS izsaka priekšlikumus:

Rīcību politikas skaidrojumus izteikt jaunā, precizētā redakcijā:

[1] Teritorijas plānošana nodrošina ilgtermiņa ietvaru teritorijas ekonomiskai un sociālai attīstībai, līdzsvarojot dažādu nozaru intereses telpā un ievērojot vides aizsardzības apsvērumus. Tai jānodrošina sabiedrības līdzdalība plānošanā. Svītrot sekojošo teikuma daļu.

[14] Urbāno teritoriju attīstība notiek uz esošo apbūvēto zemju efektīvākas izmantošanas pamata un atjaunojot degradētās teritorijas, jaunai apbūvei paredzot pašreizējās apbūves teritorijas ar izbūvētu infrastruktūru un tādējādi novēršot arvien jaunus ieguldījumus transporta un cita veida infrastruktūras izbūvē jaunās teritorijās un to uzturēšanā.

[19] Lai zemi izmantotu efektīvi un novērstu zemes degradācijas riskus, teritorijas plānošanā būtu izvērtējamas iepriekšējos gados plaši saplānoto apbūves teritoriju izmantošanas iespējas un veicināma teritoriju, kurās apbūve nav uzsākta un nav to paredzēts uzsākt tuvākajā nākotnē, atdošana lauksaimnieciskai vai mežsaimnieciskai izmantošanai vai citam izmantojumam.

LPS ir saņēmusi arī pašvaldību iebildumus, priekšlikumus un jautājumus par informatīvo ziņojumu (pielikumā), ko lūdzam iekļaut izziņā.

Lai izdiskutētu LPS un VARAM viedokļus par zemes apsaimniekošanas problēmām un informatīvā ziņojuma tekstu, lūdzam VARAM kolēģus piedalīties LPS reģionālās attīstības un sadarbības komitejas sēdē š. g. 7. novembrī.

Pielikumā:

1) Jūrmalas pilsētas domes komentāri uz 4 lpp.;
2) Brocēnu novada domes atzinums uz 1 lpp.;
3) Jaunjelgavas novada domes atzinums uz 2 lpp.

Priekšsēdis Gints Kaminskis

05.10.2018. 15:35
1478
Ivita Peipiņa, padomniece reģionālās attīstības jautājumos
67508563, ivita.peipina@lps.lv
Gunta Lukstiņa, padomniece attīstības un plānošanas jautājumos
67508521, gunta.lukstina@lps.lv

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu.